

روز قضا

سه‌شنبه ۳ مهر ۱۴۰۳

📰

شماره ۴۳۳۵

🌐

FARHIKHTEGANDAILY.COM

🌐

FARHIKHTEGANONLINE

چرا مسئولیتی که رهبر انقلاب برای محمد مخبر در نظر گرفتند با احکام متداول متفاوت است؟

حکم ویژه

زهرا طیبی خبرنگار گروه شد روز

دوره مسئولیت پنجاه روزه مخبر در دولت تا زمان استقرار دولت جدید، باعث شد تا رویکرد و منش سیاسی و مدیریتی او در میان افکار عمومی و سیاسیون نمود بیشتری پیدا کند. برخورد فراجنباحی مخبر در مدیریت دولت حتی اصلاح طلبان را به تحسین سیاست‌ورزی او واداشت. او زمانی باستور را ترک کرد که در فضای سیاسی کشور به‌عنوان سیاستمداری شناخته می‌شد که به دور از رقابت‌های مرسوم جنباحی به دنبال مدیریت درست در نظام حکمرانی بود. شاید به خاطر همین منش بود که رهبر انقلاب روز گذشته در پیامی مخبر را به‌عنوان مشاور و دستیار خودشان منصوب کردند. اقدامی که پیش از این در نظام حکمرانی کشور، کم سابقه بوده است. انتصاب مخبر به‌عنوان مشاور رهبر انقلاب را می‌توان اتفاق قابل توجهی برای معاون اول دولت سیزدهم و البته نظام حکمرانی دانست.

■ **سیاست‌ورزی به دور از گرایش‌های جنباحی و سلیقه‌ای**
یکی از موضوعاتی که عموماً در منش سیاستمداران مشاهده می‌شود، برخورد سیاسی و جنباحی آنها با اتفاقات، رویدادها و حتی افراد در دستگاه‌های مدیریتی است. ردپای این برخورد جنباحی را می‌توان در تمام دولت‌ها مشاهده کرد. محمد مخبر اما در دوران مسئولیت پنجاه روزه در دولت، فاصله‌گذاری مشخصی با این برخورد جنباحی داشت. در روزهایی که تمرکزها بر این موضوع استوار بود که دولت از کدام نامزد حمایت می‌کند و اصلاح‌نامزد دولت در انتخابات کیست، محمد مخبر، نه سوگیری به نفع یک شخص یا نامزد از خود نشان داد و نه حتی اجازه داد تا دیگر شخصیت‌های دولتی از دولت به نفع خود یا نامزد انتخاباتی‌ای از امکانات دولت استفاده کند. برخوردی که چهره او را به‌عنوان سیاستمداری که در سیاست‌ورزی خود غیرجنباحی رفتار می‌کند، تثبیت کرد. رفتار غیرجنباحی او در مدیریت البته نه در زمان اداره دولت حتی زمانی که او ریاست ستاد فرمان اجرایی امام (ره) را به عهده داشت نیز قابل مشاهده است. در روزهای اوج کرونا، محمد مخبر در کنار دولت برای حل بحران کرونا قرار گرفت. علاوه‌براین انتصاباتی که مخبر در دوره مسئولیت خود در دولت و ستاد اجرایی انجام داد، عموماً افرادی را شامل می‌شد که کمتر رنگ‌وبوی جنباحی و سیاسی داشتند و بیشتر متخصص آن حوزه بودند. امری که نشان می‌داد منش او در مدیریت دولت به دور از دعوای‌های جنباحی و سیاسی تعریف می‌شود. سیاست‌ورزی مخبر را می‌توان یکی از ویژگی‌های مهمی دانست که در انتصاب او به‌عنوان مشاور رهبر انقلاب موثر بوده است.

■ **سیاستمداری با تجربه مدیریت در سطوح ملی**

محمد مخبر یکی از شخصیت‌های سیاسی‌ای است که تجربه اجرایی موفق‌ی در سطوح بالا در کشور داشته و تقریباً از پیچ‌وخم‌ها و چالش‌های کشور باخبر است. تجربه ریاست او در ستاد اجرایی فرمان امام، از سال ۸۶ اقداماتی که او در این بازه زمانی انجام داد ازجمله حضور در بحران کرونا و معاون اولی رئیس‌جمهور و پس از آن مدیریت پنجاه روزه دولت و به نتیجه رساندن برخی طرح‌های نیمه‌تمام دولت شهید رئیسی، کارنامه روشنی از تجربیات اجرایی مخبر در سطح ملی را به ثبت رسانده است که یکی از عوامل مهم در انتصاب او به این سمت به شمار می‌رود. کمالاتی که رهبر انقلاب نیز در بخشی از پیام انتصاب خود به سابقه «خدمات متعددانه» و «تأثیرگذار» مخبر در عرصه‌های مدیریتی و اقتصادی در دولت شهید رئیسی اشاره کردند. تجربه موفق و چندساله در مدیریت اجرایی کشور، کمک‌کننده

او در این مسیر جدید خواهد بود. کمالاتی که او در دوره مسئولیت خود در دولت نیز چالش‌ها و بحران‌های زیادی را مدیریت کرده است. مخبر در دوره مسئولیت خود در ستاد اجرایی و همچنین دولت، شخصیت‌ها و افراد جوان و عموماً خوشفکر را در سمت‌های مختلف منصوب کرد؛ امری که در پیام انتصاب رهبری نیز مورد اشاره قرار گرفته است. رهبرانقلاب به سابقه مخبر در به‌کارگیری «نیروهای جدید» و «سیاست درست و مدبرانه» به‌کارگیری نخبگان و جوانان در اجرای طرح‌ها هم اشاره کرده‌اند. جدای از ذکر ویژگی مدیریتی مخبر، پیام رهبر انقلاب نشان می‌داد انتصاب او به‌عنوان مشاور رهبر انقلاب تنها یک انتصاب در جایگاه مشاور نیست و به نظر می‌رسد وظایف مهمی را برای مخبر در نظام حکمرانی تعریف خواهد کرد که در این راستا می‌تواند به‌عنوان مشاور جوان و خوشفکر نیز استفاده کند. رهبر انقلاب در پیام خود به این موضوع اشاره کردند که مخبر در مسئولیت جدید به شناسایی نیروهای جوان و همکاری با آنها در کمک به دستگاه‌های دولتی بپردازد. امری که نشان می‌دهد علاوه‌بر مسئولیت مشاوره، او در مواردی حتی

به‌عنوان بازوی کمکی دولت و دستگاه‌های مدیریتی نیز عمل خواهد کرد.

■ **رفتار منصفانه مخبر در روزهای انتخاباتی**

در روزهایی که بیشتر وزرا و مسئولان دولت سیزدهم برای نام‌نویسی در انتخابات ریاست جمهوری به وزارت کشور می‌رفتند، محمد مخبر ازجمله افرادی بود که با وجود اصرار اطرافیان، حاضر به نام‌نویسی در انتخابات ریاست جمهوری نشد. دلیلی که برای این عدم نام‌نویسی گفته می‌شد، تمرکز بر مدیریت دولت در بازه پنجاه روزه تحویل دولت بود. نکته مهم دیگر هم این بود که مخبر علاوه‌بر عدم شرکت در انتخابات، اجازه نداد دولت در دام سیاسی‌کاری‌ها یا حمایت از نامزدهای انتخاباتی بیفتد یا از دولت سیزدهم برای رأی‌آوری در انتخابات سوءاستفاده شود. حتی در مواردی که خبرهایی از سوءاستفاده برخی شخصیت‌های دولتی از جایگاه مدیریتی‌شان منتشر شد، مخبر با آنها برخورد کرد. همه این موارد باعث شد دولت رئیسی از مسیر خود منحرف نشود و در دام سیاسی‌کاری‌ها نیفتد. رفتار مخبر در انتخابات را

فرامرز توفیقی، نماینده کارگران در شورای عالی کار در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

زیرساخت‌های ایمنی و آموزش فراهم نیست

به بهانه تکرار حوادث ناگوار معادن و این بار در معدن زغال سنگ طیس، برای بررسی ریشه‌های سیاسی و اقتصادی این مساله به سراغ فرامرز توفیقی، نماینده کارگران در شورای عالی کار رفته‌ایم. توفیقی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» با انتقاد از وضعیت ایمنی معادن و کارگاه‌ها تأکید کرد فقدان نظارت مستمر از سوی وزارت کار منجر به حوادث ناگوار شده است. وی با اشاره به عدم اجرای صحیح قوانین ایمنی و ناتوانی کارگران در گزارش حوادث شغلی، از آمارسازی‌های غیرواقعی وزارت کار انتقاد کرد. توفیقی همچنین به ضعف نظارت در واگذاری معادن و فساد و لابی‌گری در وزارت کار منجر به بروز حوادث ناگوار می‌شود. توفیقی تأکید کرد: «در دو سال گذشته، وزارت کار مدعی بود اقدامات شایسته‌ای در حوزه ایمنی کارانجام داده است، اما در واقعیت این ادعاها بیشتر به آمارسازی شباهت داشت. کارگران به دلیل نبود امنیت شغلی و عدم اجرای ماده هفت قانون کار، قادر به گزارش حوادث شغلی خود نبودند و این منجر به کاهش غیرواقعی آمار حوادث شد.»

■ **کارگران به دلیل نبود امنیت شغلی قادر به گزارش حوادث شغلی نیستند**

فرامرز توفیقی در گفت‌وگو با فرهیختگان، نسبت به وضعیت ایمنی کارگاه‌ها و معادن کشور به شدت انتقاد و از عملکرد وزارت کار در این زمینه ابراز نارضایتی کرد. وی با بیان اینکه قوانین و مقررات ایمنی در کارگاه‌ها و معادن به‌درستی اجرا نمی‌شوند، تصریح کرد عدم پایش مستمر و نبود نظارت‌های دقیق از سوی وزارت کار منجر به بروز حوادث ناگوار می‌شود. توفیقی تأکید کرد: «در دو سال گذشته، وزارت کار مدعی بود اقدامات شایسته‌ای در حوزه ایمنی کارانجام داده است، اما در واقعیت این ادعاها بیشتر به آمارسازی شباهت داشت. کارگران به دلیل نبود امنیت شغلی و عدم اجرای ماده هفت قانون کار، قادر به گزارش حوادث شغلی خود نبودند و این منجر به کاهش غیرواقعی آمار حوادث شد.»

■ **فرایند واگذاری معادن براساس شایسته‌سالاری صورت نمی‌گیرد**

توفیقی در ادامه بررسی مشکلات حوزه کارگری، به ضعف نظارت و شفافیت در واگذاری معادن و سیستم‌های نظارتی اشاره کرد و به چالش‌های مرتبط با لابی‌گری و فساد در این بخش پرداخت. نماینده کارگران در شورای عالی کار به وضعیت خصوصی‌سازی معادن و سوءمدیریت در این بخش اشاره کرد و افزود: «معادن باید به‌عنوان انفال

و بخشی از بیت‌المال در دست دولت و با نظارت دقیق اداره شوند اما متأسفانه خصوصی‌سازی و واگذاری معادن به افراد فاقد شایستگی منجر به بروز مشکلات بسیاری شده است.» توفیقی با انتقاد از نبود شفافیت در واگذاری معادن گفت: «در فرآیند واگذاری معادن، نه راستی‌آزمایی انجام می‌شود و نه شایستگی افراد بررسی می‌شود. هیچ فاکتور یا پروتکلی برای واگذاری‌ها در نظر گرفته نمی‌شود. تنها یک مزایده یا مناقصه برگزار می‌شود که در نهایت عمدتاً فردی که در راهروهای قدرت لابی کرده، انتخاب می‌شود و به هیچ‌وجه بر عملکردش نظارت نمی‌شود که آیا به‌درستی کار می‌کند یا خیر.» وی افزود: «این مشکلات نتیجه ضعف نظارت و فقدان شفافیت است. مقایسه بین شرکت‌های دولتی و خصوصی هم معنایی ندارد. مشکلات در هر دو بخش وجود دارد. مثلاً در حوزه بهداشت و درمان هم همین وضعیت است؛ ارتقای سطح بهداشت و درمان به‌درستی انجام نمی‌شود. مراکز دولتی ما از خصوصی بدتر شده‌اند و خصوصی‌ها هم شرایط مناسبی ندارند.»

■ **کارفرمایان تمایلی به هزینه‌کردن برای وسایل حفاظت فردی ندارند**

نماینده کارگران در شورای عالی کار، در ادامه صحبت‌های خود به مشکلاتی چون ناتوانی کارگران در مطالبه وسایل حفاظت فردی از کارفرمایان اشاره کرد و گفت: «کارفرمایان از تأمین وسایل حفاظتی اجتناب می‌کنند؛ چراکه این هزینه‌ها را غیرضروری می‌بینند و وزارت کار نیز در این زمینه به وظایف نظارتی خود عمل نمی‌کند.» توفیقی با اشاره به وضعیت ایمنی در معادن کشور افزود: «بخش خصوصی که مدیریت معادن را در دست دارد، براساس شایستگی انتخاب نمی‌شود و الزاماتی برای رعایت پروتکل‌های ایمنی به آنها تحمیل نمی‌شود. این مساله به همراه نبود بازرسی‌های منظم، شرایط خطرناکی را برای کارگران معادن به وجود آورده است.» وی در ادامه افزود: «کارفرمایان تمایلی به هزینه‌کردن برای وسایل حفاظت فردی و زیرساخت‌های ایمنی ندارند؛ چراکه این هزینه‌ها را به‌عنوان بار اضافی می‌بینند و چون نظارت کافی از سوی وزارت کار وجود ندارد، این مسائل نادیده گرفته می‌شود. در چنین شرایطی، کارگران بی‌بشتوانه می‌مانند و از حقوق خود محروم می‌شوند.»

■ **هنوز جسد یکی از قربانیان معدن شازند پیدا نشده است**

توفیقی همچنین به حادثه‌ای در یکی از معادن شازند اشاره کرد که هنوز جسد یکی از قربانیان آن پیدا نشده و خانواده‌ها در شوک و اندوه این اتفاق به سر می‌برند. وی این‌گونه موارد را نتیجه «ناخردی‌ها، چشم‌پوشی‌ها و آمارسازی‌های جعلی» دانست. وی خواستار بازتعریف وظایف حاکمیتی وزارت کار در حوزه ایمنی و روابط کار شد و تأکید کرد اصلاحات جدی در این زمینه ضروری است تا بتوان از بروز حوادث ناگوار و جبران‌ناپذیر در آینده جلوگیری کرد. نماینده کارگران در شورای عالی کار، در ادامه انتقادات خود نسبت به وضعیت ایمنی و قراردادهای کارگری، مشکلات موجود در معادن و کارگاه‌ها را تشریح و به بی‌توجهی کارفرمایان و عدم اجرای صحیح قوانین توسط وزارت کار اشاره کرد.

می‌توان به‌عنوان رفتار استاندارد یک سیاستمدار در انتخابات نام برد. کنش او در زمان برگزاری انتخابات حتی تحسین اصلاح‌طلبان را به همراه داشت تا آنجا که اصلاح‌طلبان معتقدند او اجازه سوءاستفاده از صندوق‌های رای را نداد. این رفتار مخبر محبوبیت او در میان افکارعمومی و حتی سلاطین مختلف سیاسی را افزایش داد و او را به‌عنوان چهره‌ای منصف و مورد اعتماد در فضای سیاسی تثبیت کرد.

■ **میراث‌دار مسیر شهید رئیسی**

محمد مخبر در پنجاه روز دوره مسئولیت خود فرمان دولت را به نحوی به دست گرفت که خلأ نبود رئیس‌جمهور در مدیریت کشور احساس نشد. جدای از اینکه طرح‌ها و اقدامات نیمه‌تمام دولت را تا جای ممکن به سرانجام رساند، در فضای سیاسی کشور نیز مشی شهید رئیسی یعنی فراجنباحی بودن و همراهی با قوا و دستگاه‌های مدیریتی را پیش برد، جلوی دوقطبی‌سازی و ملتپب کردن فضای سیاسی کشور از جانب دولت را گرفت و مهم‌ترین نکته اینکه تنها در مواردی زبان به انتقاد ازرقبای انتخاباتی باز کرد که اظهاراتی برای تضعیف دولت شهید رئیسی و کوچک‌نمایی اقدامات او کردند. محمد مخبر اجازه نداد اقدامات و فعالیت‌هایی که رئیس‌جمهور در دولت انجام داد، مورد بی‌مهری قرار گیرد. براین اساس شاید بتوان مخبر را تنها فردی دانست که ادامه‌دهنده و میراث‌دار مسیر شهید رئیسی بود. امری که رهبر انقلاب نیز در پیام خود به آن اشاره و مخبر را «امتداد سیاست دولت شهید رئیسی» معرفی کردند.

■ **فرصت نقش‌آفرینی در سطوح اجرایی حکمرانی**

انتصاب محمد مخبر به‌عنوان مشاور رهبر انقلاب در فضای سیاسی کشور در وهله اول این امکان را در اختیار معاون اول دولت شهید رئیسی قرار می‌دهد که همچنان در عرصه اجرا باقی بماند. امری که هم امکان استفاده از تجربیات او در نظام حکمرانی را فراهم می‌کند، هم تجربیات جدیدی را در اختیار مخبر می‌گذارد و مهم‌تر از همه اینکه او همچنان به‌عنوان یک سیاستمدار موفق در عرصه اجرا امکان بروز و ظهور دارد. انتصاب مخبر به‌عنوان مشاور رهبر انقلاب را می‌توان انتصاب مهمی دانست که شاید در دوره‌های مختلف برای کمتر سیاستمداری در عرصه اجرایی اتفاق افتاده است. در دوره‌های گذشته، معاونان و وزراییی حضور داشتند که پایان مسئولیت آنها منجر به پایان حیات آنها در عرصه اجرایی بوده و گاهی وقفه‌ای بیست ساله تا مسئولیت بعدی‌شان به وجود آورده است. امری که کمترین آسیب آن برای یک سیاستمدار دور افتادن از چالش‌ها و مشکلاتی است که در اتفاقات و تحولات جدید در کشور رخ می‌دهد.

■ **فرصتی برای ظهور در فضای سیاسی کشور**

مسئولیت تازه مخبر این امکان را برای او فراهم می‌کند که ذیل اقدامات و فعالیت‌هایی که در سمت جدید انجام می‌دهد، وجهه مشخصی در فضای سیاسی کشور پیدا کند. طبیعی است که بروز و ظهور قابلیت‌ها و توانمندی‌های او می‌تواند مخبر را به‌عنوان یک چهره موثر در فضای سیاسی کشور به افکارعمومی و مردم معرفی کند. اقداماتی که او پیش از این در ستاد اجرایی و حتی معاون اولی دولت انجام می‌داد، عموماً در فضایی بود که کمتر مورد توجه رسانه‌ها قرار می‌گرفت و دوره مسئولیت پنجاه روزه او نیز در دولت رئیسی فرصت کمی برای تثبیت این چهره‌سیاسی بود. اگرچه او نقش مهم و مؤثری در شناخت فضای سیاسی کشور داشت اما انتصاب او به‌عنوان مشاور رهبری مشخص اقدامات و فعالیت‌های او در این جایگاه را زیر ذره‌بین رسانه‌ها و چهره‌های سیاسی قرار خواهد داد و نهایتاً او به‌عنوان چهره نقش‌آفرین در فضای سیاسی کشور شناخته خواهد شد.

■ **فعال‌سازی اتحادیه‌ها**

■ **به حل مشکلات کارگران کمک می‌کند**

توفیقی با انتقاد از تضعیف اتحادیه‌های کارگری گفت: «یکی از مهم‌ترین چالش‌ها برای فعال‌سازی اتحادیه‌ها، اجرای قوانین موجود است. اگر قوانین به‌درستی اجرا شوند، مشکلات بسیاری ازجمله قراردادهای موقت وی بی‌ثباتی شغلی حل خواهند شد. اما متأسفانه در حال حاضر قانون به درستی اجرا نمی‌شود و این موضوع زمینه سوءاستفاده از کارگران را فراهم کرده است.» وی تأکید کرد برای حل این مشکلات، باید قوانین حاکمیتی به‌درستی اجرا شوند و نظارت بر ایمنی و حقوق کارگران تقویت شده تا از تکرار جنایح جلوگیری شود.

■ **«نیروی انسانی بالاترین سرمایه است» تنها یک شعار توخالی در ذهن کارفرمایان**

توفیقی در پایان با اشاره به وضعیت فعلی نظام نظارتی معادن و وجود فساد در این بخش گفت: «حقوق نیروهای نظارتی بسیار پایین است و این امر آنها را به فساد و پیشنهادهای نامشروع از سوی کارفرمایان و نهادهای خصوصی سوق می‌دهد. وقتی فساد در کشوری ریشه بدواند، کنترل‌های نظارتی ضعیف و ناکارآمد و زمینه برای سوءاستفاده‌ها فراهم می‌شود.» او با مقایسه نظام‌های نظارتی در کشورهای صنعتی افزود: «در کشورهایی مانند آمریکا، پنج لایه نظارتی وجود دارد که به‌گونه‌ای پیچیده طراحی شده‌اند تا فساد و سوءاستفاده به حداقل برسد. البته نمی‌خواهم آرمان شهر توصیف کنم؛ چراکه در آنجا نیز مشکلات زیادی وجود دارد اما در آن کشورها نظارت‌ها به‌گونه‌ای انجام می‌شود که امنیت و سلامت افراد تا حد زیادی تضمین شود. اما در کشور ما، جان نیروی انسانی اهمیتی ندارد و ادعای کارفرمایان و دولت مبنی بر اینکه نیروی انسانی بالاترین سرمایه است، تنها یک شعار توخالی است.» او همچنین به لزوم اصلاحات در نظام نظارتی اشاره کرد و گفت برای بهبود شرایط کارگران، لازم است سیستم‌های نظارتی به‌طور موثر عمل کنند و حقوق کارگران در اولویت قرار گیرد. توفیقی افزود: «اگر واقعا می‌خواهیم مشکلات حل شوند، باید قوانین به‌درستی اجرا شوند و نظارت‌های مؤثری بر عملکرد کارفرمایان صورت گیرد. این درحالی است که نمایندگان مجلس به‌عنوان مهم‌ترین نهاد نظارتی به مسائل ایمنی کارگران توجه کافی ندارند و جان کارگران به‌راحتی در معرض خطر قرار می‌گیرد. وزیر جدید کار که در این باره مسئولیت دارد هنوز نتوانسته ساختار مدیریتی وزارت کار را در دست بگیرد و به نظر می‌رسد با مشکلات بسیاری مواجه است.»